

Ahlâs, Serrâ ve Duheymâ Fitneleri

Ömer Faruk

1 Mar, 2018

<https://ilimvecihat.com>

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ، الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِیْنَ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلٰی رَسُوْلِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰی آلِهِ
وَصَحْبِهِ أَجْمَعِیْنَ

Abdullah b. Ömer (*radiyallahu anh*) anlatıyor:

كُنَّا قَعُودًا عِنْدَ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ الْفِتْنَ فَاكْثَرَ فِي ذِكْرِهَا حَتَّى ذَكَرَ فِتْنَةَ
الْأَحْلَاسِ، فَقَالَ قَائِلٌ: يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ! وَمَا فِتْنَةُ الْأَحْلَاسِ؟ قَالَ: هِيَ هَرَبٌ وَحَرْبٌ، ثُمَّ فِتْنَةُ السَّرَّاءِ
دَخَنَهَا مِنْ تَحْتِ قَدَمِي رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي يَزْعَمُ أَنَّهُ مَنِيٌّ وَلَيْسَ مَنِيٌّ، وَإِنَّمَا أَوْلِيَايَ الْمَتَّقُونَ، ثُمَّ
يَصْطَلِحُ النَّاسُ عَلٰی رَجُلٍ كَوَرِكَ عَلٰی ضِلْعٍ، ثُمَّ فِتْنَةُ الدَّهِيْمَاءِ لَا تَدْعُ أَحَدًا مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ إِلَّا لَطَمْتَهُ
لَطْمَةً، فَإِذَا قِيلَ: انْقَضَتْ تَمَادَتِ، يَصْبِحُ الرَّجُلُ فِيهَا مُؤْمِنًا وَيَمْسِي كَافِرًا، حَتَّى يَصِيرَ النَّاسُ إِلَى
فَسْطَاطِيْنَ: فَسْطَاطٌ إِيمَانٌ لَا نِفَاقَ فِيهِ، وَفَسْطَاطٌ نِفَاقٌ لَا إِيمَانَ فِيهِ، فَإِذَا كَانَ ذَاكُمُ فَانْتَظَرُوا الدِّجَالَ
مِنْ يَوْمِهِ أَوْ مِنْ غَدِهِ

“Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem)’in yanında oturuyorduk. Fitneler zikretti, çokça fitne zikretti. Ta ki ‘Ahlâs fitnesi’ni zikretti. Birisi dedi ki: “Ey Allah’ın Rasûlü! Ahlâs fitnesi nedir?” Dedi ki: “O kaçmak (yani aralarındaki buğz, düşmanlık ve savaştan ötürü insanların birbirlerinden kaçtıkları, birbirlerine sırt çevirdikleri bir fitne) ve malın ve ailenin gasp edilmesidir.”

Sonra ‘Serrâ fitnesi’ olur. Bu fitnenin dumanı (*yani başlangıcı, ortaya çıkışı*) ehl-i beytimden bir adamın ayaklarının altından çıkar (*fitneyi bu adam canlandırır, onun sebebiyle bu fitne meydana gelir*). O adam benden olduğunu iddia eder ama benden (*dostlarımdan*) değildir (*neseb olarak Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-den, O’nun neslindedir, ancak amelde, sünneti noktasında O’nun yolu üzere değildir. Şayet O’ndan olsaydı fitneyi canlandırmazdı*). Benim dostlarım (*neseben benden uzak da olsalar*) ancak muttakilerdir. Sonra insanlar, kaburga kemiği üzerindeki kalça gibi bir adam (*a bey’at*) üzere toplanırlar (*bu toplama Serrâ fitnesinin sonu olur*).

Sonra ‘Duheymâ fitnesi’ olur. O fitne bu ümmetten hiçbir kimseyi bırakmaz ki muhakkak ona tokat atar (*zararı bir şekilde ve bir miktarda ümmetin herbir ferdine ulaşır, herkes o fitneden nasibini alır.*) (*Her ne zaman*) “*bitti*” denilse daha da büyür/son haddine ulaşır. O fitnede kişi mümin olarak sabaha erer, kafir olarak akşama girer (*kısa bir süre içinde İslam’dan küfre döner, meşhur bir hadiste geçtiği üzere dinini dünya menfaati karşılığında satar*). Ta ki (*bu fitne neticesinde pis temizden ayrılarak*) insanlar iki çadıra/şehre/fırkaya bölünürler: İçinde (*ne itikâdî ne de amelî*) hiçbir nifakın bulunmadığı (*halis, katıksız*) iman çadırı ve içinde hiçbir imanın (*ne aslının ne de kemâlinin*) bulunmadığı (*halis, katıksız*) nifak (*yalan, hıyanet, açık küfür ve riddet*) çadırı (*ya da halis mümin ve halis kafir topluluğu.*) Bu (*ayrılma*) vuku bulduğu

zaman o gün veya yarın Deccal'i(n zuhûrunu) bekleyin!" (Ebu Dâvud, Ahmed) Hâkim, Zehebî, el-Elbânî, Şuayb el-Arnaût: Sahih.

Bu üç fitneden ilkinde "Ahlâs" denmesinin sebebi, insanlar arasında uzun bir müddet kalacağından ötürüdür. Çünkü Ahlâs "Hils" kelimesinin çoğuludur. Hils, üzerine semer yerleştirilmeden önce binek hayvanının sırtına acı vermemesi için semerin altına konulan kumaş veya deriden bir örtüdür ve bu örtü genelde hayvanın üstündedir. Keza bir yere serilip üzerine oturan ve kaldırılmadığı sürece orada kalan örtüye de hils denmektedir. İşte bu fitne de bu örtü gibi sabittir, yapışık, uzun bir süre devam eder. Bir ihtimale göre ise bu fitne siyah, karanlık, yani şiddetli bir fitne olduğu için böyle isimlendirilmiştir.

Serrâ kelimesi "darlık, sıkıntı" anlamına gelen الضَّرَاءُ kelimesinin karşıtıdır, yani nimet, bolluk demektir. Serrâ kelimesi ile aynı kökten gelen سَرَّ fiili "sevindirdi" anlamındadır. Yani bu fitne, insanları sevindiren nimetler; sıhhat, bolluk, afiyette olma fitnesidir. Nimetler sebebiyle insanlar bu fitneye düşerler; dünyayla meşgul olur, dünyevileşir, Allah'a ibadeti, O'nu zikretmeyi unuttur, masiyetler işlerler. Başka bir açıklamaya göre bu fitne din düşmanlarını sevindiren bir fitne olduğu için bu ismi almıştır. Bir başka manaya göre ise Serrâ "geniş" demektir, yani şerhlerin ve mefsedetlerin çok olması sebebiyle geniş, herkesi kapsayan bir fitne olduğu için böyle denmiştir.

Hadisteki: "kaburga kemiği üzerindeki kalça gibi bir adam" anlatımından kasıt şudur: Nasıl ki kalça büyük ve ağır olduğu için ince ve hafif olan kaburga kemiği üzerinde duramayıp sabit kalamıyorsa, kalça kaburga kemiğine uygun değilse, bu adamın da işleri böyledir; sabit, düzgün, yerinde değildir, yöneticiliğe ehil olmayan, zayıf görüşlü, liyakatsiz biridir.

Duheymâ "Dehmâ" kelimesinin tasğîridir (küçültme ismi veznidir). Dehmâ, siyah, karanlık anlamına gelmektedir. Duheymâ diye tasğîrlenmesi ya bu fitneyi yermek/tahkîr etmek içindir, ya da ta'zîm etmek/şiddet içindir ki, bazen tasğîr ta'zîm için de yapılabilir. Bir açıklamaya göre Duheymâ ile felaket anlamı kastedilmiştir. Bu manalara göre bu fitne kapkaranlık, kör, sağır, büyük bir felakettir.

1935-1989 yılları arasında yaşamış olan Saîd Havvâ (rahiemehullah) "el-Esâs fi's-Sunne"sinde şöyle demiştir: "Görünen o ki, Dehmâ fitnesi bizim içinde bulunduğumuz durumdur. Bu fitne bir şekilde; ya fikrî, ya rûhî, ya ekonomik, ya siyasî, ya ahlakî ya baskı/zulüm v.s. olarak bu asırda ümmetin hiçbir ferдинin darbelerinden bir darbeden kurtulamadığı fitnedir. Bazı insanlara

darbesi öldürücü olur, bazılarına uzun olur, bazıları ise hızlıca kendine gelir. Ben (bu fitneden) herhangi bir şey sebebiyle fitneye düşmüş ve sonra bundan dönmüş kimi hayırlı insanlar tanıyorum.”

Bu fitneler hakkında birtakım yorumlar yapılmıştır. Mesela Ahlâs fitnesinin Osman (*radıyallahu anh*)'ın şehit edilmesinden sonra, Serrâ fitnesinin ise 1916'da Ürdün meliki Şerif Hüseyin fitnesiyle başladığı söylenmiştir... Allahu A'lem.

Ve'l-hamdu lillâhi Rabbi'l-âlemîn